

pravnike v slovanskih državah ne bi bilo odveč, da se seznanijo s Svodom zakonov. Če bi ga čitali tako, kot Mommsen Digeste, bi spoznali ne mitološko, temveč resnično socialno strukturo velikega naroda in njegovo težnjo po uveljavljanju zakonitosti. Če bi ga čitali tako kot je Stendhal čital Napoleonov kodeks, bi ocenili jezikovno lepoto Svoda in njegovo zelo posrečeno in izvirno terminologijo. Speranski je bil namreč podobno Portalisu prvovrsten stilist. Iz zaklada ruskega jezika in iz spomenikov ruskega prava je izluščil take izraze, ki bi utegnili obogatiti tudi slovansko pravno izrazoslovje.

Književna poročila.

Dr. Krbek Ivo: Upravno pravo. II. knjiga. Organizacija javne uprave. Zagreb, 1932. Jugoslovenska štampa. Str. 403. Cena 100.— Din.

Po načrtu, kakor ga je razvil prof. Krbek v uvodu k svoji prvi knjigi, je izšla sedaj druga knjiga sistema jugoslov. upravnega prava, ki obravnava organizacijo uprave, izvzemši samoupravo, ki bo obdelana v posebni knjigi. Nato naj bi sledil pregled delovanja uprave in slednjič upravno sodstvo.

Knjiga je razdeljena na 7 paragrafov in vsebuje to-le snov: V § 14. opredeljuje avtor pojem javne službe v formalnem in materialno-teleološkem smislu, pokaže razlike med posredno, neposredno, avtoritativno in neavtoritativno upravo, razmeji pojme službe in urada in razpravlja podrobno o javnem zavodu; § 15. obravnava koncesijonirano javno službo; v § 16. pojme in teoretična načela o javnih uslužbencih; v § 17. je sistematično podano naše pozitivno pravo o državnih uslužbencih, in sicer po sledečem redu: temeljne ideje, zasnovanje službenega odnosa, gibanje v službi, osebne pravice in dolžnosti uslužbencev iz službenega odnosa, službena odgovornost, prestanek službe in s tem zvezana vprašanja, posebnosti zakona o državnem prometnem osebju, pragmatični uslužbenci v vojski in mornarici, pragmatični uslužbenci žandarmerije, pragmatični uslužbenci mejne čete (granične trupe); § 18. obsega obvezno vojno službovanje, § 19. načela o organizaciji javne uprave, v § 20. je obdelana organizacija uprave.

Kdor piše danes sistem našega upravnega prava, se mora zavedati, da bodo morda jutri mnoge dogmatične partije nerabne, kajti naše upravno pravo je še daleč od svoje končne oblike, kolikor se da v pravu sploh govoriti o končnih oblikah. Zato mora iskati avtor tako teoretično-znanstveno osnovo, da te spremembe pozitivnega prava ne omajejo cele zgradbe sistema. Ta teoretična osnova mora biti stalna oblika, ki lahko sprejema menjajočo se vsebino, kakor bi rekel Stammler. To danes brezdvomno še ni lahko. Kajti teorija upravnega prava je mlada in imajo poleg tega posamezna pozitivna upravna prava mnogo bolj kot ustavna svoje specifičnosti, ki pridejo v teoriji do izraza, kar ima za posledico, da se le polagoma ustvarja splošna teorija upravnega prava. Spori o

'formalnem in materialnem pojmu javne službe, o javnem zavodu, o koncesionirani javni službi itd. niso najbrže v zadnji vrsti posledica ravno dejstva, da je pozitivno pravo, ki ureja te institute, v različnih državah različno. Tukaj je pač teorija upravnega prava daleč za teorijo ustavnega prava, ki ima svoje ustaljene pravne like.

Krbek je naslonil svoj sistem, kar je poudaril že sam v svoji prvi knjigi, na takoimenovano normativno ali čisto pravno teorijo, po kateri mora nujno biti vse državno delovanje strogo pravno determinirano. Dasi so bili mnogi skeptični glede te teorije, so dokazali Kelsen, Weyer, Pitamic, Merkl in sedaj Krbek njeno izredno uporabnost. Treba pa je poudariti, da Krbek ne sprejema te teorije tudi v vseh podrobnostih, če je sploh mogoče govoriti glede podrobnosti o enotni normativni teoriji. Obenem je menda odveč poudariti, da kakovost Krbekove knjige ni morda samo posledica normativne teorije. Kajti glede kakovosti je treba reči brez vsakega pridržka, da se knjiga lahko stavi ob bok vsaki tuji knjigi upravnega prava in je v čast domači pravni vedi. Zato je upravičeno upanje, da bo ostala teoretična osnova knjige stalna oblika menjaajoče se vsebine.

Knjiga obravnava mnoga sporna vprašanja in mnogokje šele krči pot, zato je razumljivo, da bi se dalo debatirati o marsikateri tezi. Tako se mi zdi, da omenim kot primer samo eno stvar, da formalni in teleološko-materialni pojem javne službe nista dva, ampak so trije pojmi, kar bi pokazalo morda celo vprašanje v nekoliko drugačni luči. Vendar so take malenkosti brezpomembne za celoto.

Knjiga je učbenik, ali vsaj tudi učbenik. Avtor pa upravičeno poudarja, da zahteva knjiga več študiranja kot memoriranja. Kajti knjiga stavi res velike zahteve na slušatelja.

Ne zdi pa se mi prav srečno, da se nadaljujejo iz prve knjige paragrafi ne pa tudi strani, tako da se začne tekst knjige na 11. strani s § 14.

Dr. Joso Jurkovič.

Lazić M. Dragoslav: Krivični zakonik od 27. januarja 1929 sa izmenama i dopunama od 9. oktobra 1931. I. knjiga. Opšti deo. Beograd. 1932. Str. 173 (v cirilici).

Novi komentar kaz. zakonika iz peresa g. Lazića (doslej je izšel le občni del) se odlikuje z nekaterimi posebnostmi. Avtor označuje svoje delo v predgovoru kot »izvod i potsetnik o najosnovnijim pojmovima krivičnog prava, a jednovremeno i komentar krivičnog zakonika«. Pisatelj skuša v poljubni obliki razložiti osnovna načela našega preosnovanega kazenskega prava, ne da bi se spuščal v sporna vprašanja. Pisatelj sam opozarja na to v svojem predgovoru: »Sporne stvari se ovde ne nalaze, niti smo o njima davali svoja mišljenja, pošto su naše pretenzije mnogo skromnije in ne idu na tu stranu.« V tem oziru se Lazićev komentar najbolj približuje knjigi beograjskega odvetnika g. Dj. Karajovanovića, ki je izšla pred par leti. (Komentar opšteg krivičnog zakonika. Beograd. 1930.)

G. Lazić se v svojem delu naslanja na znane komentarje Dolenca, Čubinskega, Uroševića, Šilovića-Franka in Živanovića, ki jih tudi navaja kot vir za svoje delo (str. 12). Način izvajanj je jasen in nazoren. Nepripravljenemu bralcu lajša avtor pojmovanje osnovnih institutov kazenskega prava s številnimi in zelo priprostimi primeri iz vsakdanjega življenja. Včasih oblikuje tudi take teze, ki so same ob sebi umevne ter so

odveč celo v poljudnem komentarju. Tako na str. 99 pravi: »Mere bezbednosti moraju učinoci izdržavati lično kao kazne. Ovo proizlazi iz cilja mera bezbednosti, jer se učinilac ne bi mogao popraviti, ako bi ove mere izdržavao neki drugi, koji nema veze sa izvršenjem krivičnog dela.« Nekaterim poglavjem daje avtor k. z. svoje lastne naslove, ki ne ustrezajo besedilu zakona: n. pr. IX. poglavje k. z. ima v komentarju naslov: »Kad država gubi prava na gonjenje i na izvršenje kazne«, X. pogl. k. z. pa: »Uslovi gonjenja krivičnih dela.«

Po svojem značaju in obliki bi ta novi poljudni očrt našega k. z. bil nemara primeren za elementarne policijske tečaje in za osebe brez strokovne pravne izobrazbe. Odklanjamo pa, da bi komentar — kakor si misli avtor — zadostoval tudi kot pomagalo »svršenim pravnicih, koji se spremaju za sudijsko-pravozastupnički ispit i kandidatima, koji se spremaju za polaganje ispita iz krivičnog prava« (predgovor, str. 11.).

Zunanja oblika knjige je lična, dočim je korektura zelo slaba: tiskovne napake smo opazili skoro na vsaki strani. **A. Maklecov.**

Dr. Peters Karl: Die kriminalpolitische Stellung des Strafrichters bei der Bestimmung der Strafrechtsfolgen. Berlin, Julius Springer, 1932. Str. XV + 255. Cena M. 19.80.

Mnogo se je že pisalo o svobodnem sodniškem preudarku, ali tako temeljito in zaokroženo, kakor v naznanjeni knjigi, kolikor nam znano, še nikjer drugod. Njen avtor je privatni docent, deluje pa praktično kot državni pravdnik v Kelmorajnu. Temeljnost, ki postaja včasih ovirah lahkega čitanja, izvira pač odtod, ker se v avtorjevi osebi združuje globoka teoretična naobrazba z gotovo sijajno prakso. Po njegovem znanstvenem prepričanju ga moramo prištevati k pristašem sinkretične šole. Dokazuje in dokaže, da temelji zasnova nemškega kazenskega zakonika, takisto pa tudi osnutka za bodoči nemški kazenski zakonik iz l. 1927., iz katerega smo Jugoslovani že vnaprej pobrali najboljše ideje, na glavnem načelu povračila (Vergeltung), samo da za naš okus premalo podčrtava, da gre dandanes samo za pravno povračilo (rechtliche Vergeltung) zastran zaščite napram kršitvam pravnih dobrin. Generalne in specialne prevencije ne odklanja, toda postavlja jih v drugo vrsto za povračilom, a generalno prevencijo potiska v tem vrstnem redu še za specialno, češ, kako naj mislimo na to, da bo sodba, ki poteče v Monakovem, vplivala ostraševalno na ljudi v severnih krajih Nemčije (str. 84). Stavljaja pa Peters silno stroge zahteve za kazensko pravosodje: njemu pomenja sleherni storjeni zločin že znak slabosti države, ki svojim koristim, t. j. izvedbi pravnega reda, ni zadostila (str. 12.). (Mi smo mnenja, da gre tako razlaganje načelno krivo pot; država namreč ne sestoji samo iz »dobrih« ljudi, ki niso zločinci, ampak — homo homini lupus — tudi iz zločincev, — saj bi države inace morda niti ne bilo treba...) Ob označeni slabosti države mora poseči v tok državnega življenja kriminalna politika kot »skupni obsežek ustvarjajoče delavnosti s svrho preprečevanja in zmanjševanja zločinov in njihovih učinkov«. Niso pa samo zakonodajci poklicani, da izvajajo tako politiko, ampak tudi sodniki. Oni pa imajo vršiti d v o j n o svobodno preudarjanje. (To je nova kritična misel Petersa, ki jo moramo smatrati za popolnoma pravilno.) Prvič pritiče sodnikom občni »svobodni preudarek« (freies Ermessen), ki ga pravni red ustanavlja glede vrednosti ali nevrednosti dejstvomjanja ali ne-dejstvomjanja ali načina dejstvomjanja, torej z drugimi besedami glede ugotavljanja dejstev.

Drugič pa gre sodnikom »politični preudarek« (politisches Ermessen). (Mi bi rajši videli, da bi se uporabljal, kakor v naslovu knjige, tudi tu izraz »kriminalpolitisches Ermessen«.) To vrsto preudarjanja definira Peters, da je — tu se moramo poslužiti izvirnega besedila, da se vidi minuciozna natančnost, pa tudi kompliciranost izraževanja —: »Die individuelle, von der Rechtsordnung mit Erheblichkeit ausgestattete Beurteilung über den Wert oder Unwert eines schöpferischen Handelns oder Nichthandelns oder der Art des Handelns unter dem Gesichtspunkte der Zweckmäßigkeit für das Ansehen, die Macht oder die Stärke der Gemeinschaft«. Kriminalpolitlično preudarjanje je diferencirano po različnosti pravnih dobrin, po uspevku zločinov, seveda pa tudi po vrstah sankcij, ki jih ustanavlja zakon. Redni in izredni okvir kazni se določa po višini krivde in pomembnosti zločina v pogledu kršitve pravnega reda, torej v prvi vrsti po potrebi sprave, povračilne svrhe kazni, poleg tega pa še po ostraševalni svrhi, dočim stopijo tu — pri odmeri kazni — ostale svrhe poboljševanja in očuvanja družbe v ozadje (str. 71.). Socijalna škodljivost in socijalna opasnost sta za kaznovanje pomembni, k obema pa mora seveda pristopiti še očitavost (Vorwerfbarkeit, str. 77.). Dobro je, da stoji pri presoji in opredelitvi teh momentov sodnik po poklicu v neposredni zvezi z lajičnim sodnikom kot predstavnikom ljudstva (str. 92.). Glede značaja »objave sodbe v novinah« bi omenili, ker je naš zakonik pustil v tem pogledu sodnika brez točnih navodil, da jo smatra Peters za stransko kazen, čim se izkaže za zlo, a tudi za zasebno zadostilo (str. 113.). Globa (n. pr. pri žalitvah) pa ni kazen, ampak čin zasebnega zadšččenja (str. 117.). Kriminalpolitlično preudarjanje pri poboljševalnih in očevalnih odredbah pa vodi do misli, da ni potrebe, da bi se vsak javni varnosti nevarni zločinec po izvršeni kazni pridržal v zavarovanju (str. 121.). (Ta ideja pa v naš kazenski zakonik ni bila sprejeta!) Prav posebno temeljito razpravlja Peters o institutu pogojne obsodbe. Ko govori o naravi tega instituta, se dotakne tudi zakonodaj izven Nemčije, med drugimi tudi naše države, ki pa jo pozna samo iz razprave podpisanega poročevalca v Zeitschrift f. d. ges. Strafrechtswissenschaft iz leta 1924. Peters izhaja iz teze, ki jo hočemo zopet navesti v izvirnem besedilu: »Das Wesen der Aussetzung auf Wohlverhalten ist die Aussicht auf Nichtdurchführung des Verbrechenbekämpfungsvorfahrens (str. 152.). Klasificira ta institut, ker mu nobena doslejšnjih opredelitev, niti ona, da gre za kazen, ki se drži procesne ekonomije, ne ugaja, nekoliko megleno, kot »Mittel der Reaktionsbeweglichkeit« (str. 168.); vseskozi pa priznava, da se da ta institut spraviti v sklad z osnovno idejo pravnega povračila. Resno svari Peters pred lahkomišljenim odrejanjem pogojne obsodbe. Iz kriminalpolitličnih ozirov zahteva, da v tem pogledu sodnik ne sme upoštevati pravila »in dubio mitius« (str. 182.). Obširno se bavi z modifikacijami pogojne obsodbe, ki so v tem, da se dodajo izvestni dodatni nalogi, kako naj se ponaša obsojenec v dobi preskušnje. Nočemo biti preobširni; samo exempli gratia bi navedli, da Peters ne dopušča pogojne obsodbe pod pridržkom, da zločinec oškodovano žensko poroči (str. 212.), pač pa, n. pr. da odpové stanovanje, če so prepri z najemodajalcem na dnevnem redu (str. 195.). Tudi o načinu postopka razpravlja avtor, pa nekako na hitro. Za naše čitatelje bi samo omenili, da ni nobene omembe o t. zv. »socijalni sodni pomoči« kot institutu kazenske procedure, ki naj bi pomagal sodniku priti do

pravilne presoje storilčeve osebnosti po izvensodnih izvestiteljih. Avtor se tudi ne bavi z vprašanjem, kako naj se postopa, če gre za opustitev kazni (Absehen von der Strafe): ali naj se pri malenkostnih kaznivih dejanjih izreče obsodba brez kazni ali sploh oprostitev? Seveda je Petersova knjiga posvečena v prvi in odločilni vrsti materijalnopravnim problemom, toda prvo vprašanje, ki je v Nemčiji en vogue, bi pač spadalo v njegova razmišljanja. Ne glede na to, pa je naša sodba o naznanjeni knjigi ta, da nobenemu kazenskemu sodniku ne bo žal, če jo prečita. Toliko klenega zrnja je v njej, da si bo gotovo svojo miselnost utrdil in skoraj gotovo tudi poglobil.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Goršič Franja: Komentar građanskog parničnog postupka sa uvodnim zakonom. Knjiga I. Uvodni zakon i §§ 1 do 320 grpp. Knjiga II. Načela našeg grpp. i §§ 321 do 696 grpp. Beograd. Geca Kon. 1932 in 1933. Str. 702 + 735. Cena 350 Din.

Komaj dve leti je od tega, da je dr. Goršič izdal svoj komentar k novemu izvršilnemu postopniku, še do danes edino izvirno delo k imenovanemu zakonu, ko nas je vprav presenetil z novim delom, s komentarjem jugoslovanskega građanskega pravdnega postopka. Ako pozabimo na vse, kar je dr. Goršič v teh dveh letih drugega napisal, tudi njegov odlični komentar upravnega postopka v l. 1931., nas mora njegova delavnost zadiviti in moramo mu izreči svoje nedeljeno priznanje.

Novi komentar je namenjen v prvi vrsti praksi. Zato se je odločil pisatelj, da izmed obeh avstrijskih komentarjev (Neumann in Horten) sledi Neumannovim stopnjam. Odtod tudi način razlaganja in pojasnjevanja, ki se izogibajo kolikor toliko teoretskim razmotrivanjem in podajajo čim izčrpnije odgovore na posamezna v praksi nastopajoča vprašanja. S tem pa počemo trditi, da v knjigi ni poskrbljeno za razbistritve procesnih pojmov in načel. Nasprotno, vsaka ustanova je tudi na kratko po svojem bistvu razložena, namesto uvoda v drugo knjigo so obširno in sistematično prikazana temeljna načela novega pravdnega postopka. Kot izrečno praktičen komentar polaga knjiga važnost na to, da opozarja čitatelja na tolmačenje pravdnega postopnika po judikaturi. Prinaša namreč izčrпно jugoslovansko in avstrijsko judikaturu in daje s tem podlago za najsigurnejšo uporabo zakona. Kar pa daje knjigi največjo vrednost, je to, da je upoštevana v knjigi prav vsa jugoslovanska zakonodaja do najnovejšega časa in da je navedena prav vsaka, bodisi na videz še tako malo pomembna zakonita določba, ki ima vpliv na postopek, in postavljena na pravo mesto. Za to ogromno in težavno delo moramo biti pisatelju posebno hvaležni, saj je ta zbirka izdana v popolnosti baš, ko je prenehala intenzivnejša zakonodaja. V tem pogledu je zlasti snov k § 1. grpp. ogromna, obseza namreč natančno 108 strani, in skuša s kolikor možno točnostjo oddeliti meje med pravosodstvom in drugimi oblastvi. Prav v tem oddelku pa se vidi, da bi bilo dobro, ako bi pisatelj navedel večkrat svoje naziranje in se ne zadovoljil le z vsebino judikatov, glej n. pr. o koliziji med državnim in cerkvenim sodstvom v bračnih stvareh, kjer najnovejše sodne odločbe prav nič ne zadovoljujejo, kar kaže nazorno polemika v Arhivu in Pravosudju. Vendar bo obilica zbranih odločb tudi tu samostojno mislečemu pravniku najboljši kažipot.

Poleg razlage uvodnega zakona in postopnika prinaša komentar še kratek oris sedanjega zakonitega stanja v državi, delo na novem postopniku, reformatorni značaj novega postopnika, obrazložjenje ministrstva k

zakoniku, kjer so prikazane najvažnejše spremembe nasproti staroavstrijskemu zakonu, na koncu pa obširne registre, pregleda navedenih zakonov in odločb ter primerjalne razpreglednice. Knjiga bo tako služila izvrstno v pokrajinah, kjer je pravnici postopek nov, ter bo pripomogla k temu, da bo postopek stekel po pravem tiru in se z našim spojil v eno, prav tako pa bo odlično služila nam, kjer so nam ta načela prešla že v kri in meso.

Dr. Rudolf Sajovic.

Dr. Politeo Ivo: Trgovački i ostali privatni namještenici prema službodavcima i zakonu. — Zagreb, Epoha, 1932, str. 281, cena 50 Din.

Predpisi novega obrtnega zakona o službenem razmerju med podjetniki in njih nameščenci nam povečini niso novi, saj se naslanjajo na zakonito stanje, kakršno je veljalo pri nas. Novi obrtni zakon je snov uredil sistematično v drugem delu o pomožnem osebju. Ta del je vzel iz obrtnega zakona dr. Politeo in ga obširno pretolmačil. Izpustil je pri tem predpise o vajencih, strokovnih nadaljevalnih šolah, knjižicah in mojstrskih izpitih, češ da se ne tičejo glavnega predmeta. V tem je pisatelju pritrčiti, saj so ti predpisi javnopravnega značaja, tudi oni o vajenskem razmerju, ki je po svoji naravi učno in ne službeno razmerje.

Službena razmerja vseh vrst, ki so torej predmet te knjige, tolmači pisatelj precej obširno. Pri tem se ne omejuje le na razlago zakona o obrtih, marveč obrača pažnjo tudi na druge zakone, ki vplivajo nanje, in jih priteguje v krog svojih pojasnil. Prav posebno pa je pri tem omeniti uvod k zakonu o zaščiti delavcev, v katerem pisatelj tolmači razna vprašanja tega zakona, ki so doslej povzročala marsikatero težkočo. Tako je nastal obširen in lep komentar, ki ga odlikuje zlasti preprosti in jasni slog. S tem je pisatelj dosegel, da knjiga ne bo služila dobro le pravnikom, marveč prav posebno še tistim slojem, katerih službena razmerja razlaga. Knjiga zasluži zato toplo priporočilo.

Dr. R. Sajovic.

Stefanović V. Jovan: Komentar zakona o opštem upravnom postupku od 9. novembra 1930. — Beograd, Geca Kon, 1932, str. 416, cena 100 Din.

Stefanovičev komentar k zakonu o upravnem postopku se nam javlja tu v novi, izpopolnjeni obliki. Kakor knjiga iz leta 1931., je razdeljen komentar tudi v tej izdaji na dva dela: v splošnem delu tolmači nekatere temeljne ustanove upravnega postopka sploh (pojem upravnega postopka, upravna oblast, stranke, različne vrste upravnih aktov, izvršilni postopek) in podaja s tem za umevanje zakona potrebno upravno-pravno teorijo, v posebnem delu pa podrobno tolmači določbe zakona samega. Ta del je nasproti prvi izdaji posebno razširjen in izpopolnjen. S tem je knjiga postala še bolj uporabna, kakor prej in zasluži prav takšno priznanje. Spada med ona dela, ki štejejo k ročni namizni knjižnični zbirki vsakega upravnega pravnika. Da jim bo dobro služila pri vsakdanji uporabi zakona, kaže poleg drugega že dejstvo, da je nastala po tako kratkem času potrebna nova, rajširjena izdaja.

Dr. R. Sajovic.

Dr. Sajovic Rudolf, Rassegna di letteratura giuridica jugoslava, (Anno 1929.), Roma 1932, str. 19.

Kot posebni odtis iz Letopisa za primerjalno pravo in za proučevanje zakonodaje, ki ga izdaja Istituto di studi legislativi v Rimu od leta 1927. naprej, je izšel izpod peresa dr. Sajovica bibliografski pregled jugoslovanske pravne literature za leto 1929. Pregled je razdeljen na XXI poglavij, ki obravnavajo vse grane prava in pravoznanstva, poglavje o civilnem pravu pa ima še pet pododdelkov. V vsakem oddelku je avtor

skrbno zbral in po abecednem redu avtorjev razporedil vse, kar se je tozadavnega publiciralo v Jugoslaviji v letu 1929. Upoštevani so tako članki vseh naših revij, kakor tudi samostojne publikacije, naslovi so navedeni v izvirnem besedilu in v italijanskem prevodu. Posebno važni so vsebinski izvlečki, v katerih avtor jasno in jedrnatost posname smer in bistvene izsledke najvažnejših del. V tem bo ta pregled izborna služil predvsem inozemskemu svetu, za katerega tvori neznane jezika glavno oviro za objektivno presojo našega udejstvovanja. Avtorju se je na ta način posrečilo, da nam je na dvajsetih straneh drobno tiskane velike osmerke podal nekaj panorama jugoslovanskega delovanja na pravnem polju v letu 1929., ki nas hitro in točno orientira in je ne-le dragocen, marveč naravnost neobhodno potreben pripomoček za vsako primerjalno znanstveno proučevanje. Avtorju, ki je stalni sodruđnik Instituta, moramo biti za to delo izredno hvaležni, vsaj seznanja široki svet z našim znanstvenim delovanjem in pripomore tako na konkreten način k onemu mednarodnemu zblizanju, o katerem se toliko govori, a za katerega se tako malo pozitivnega stori.

Dr. Boris Furlan.

Lypacewicz Waclaw: La révision des traités du point de vue juridique et politique. Varsovie 1933. Edition de l'Institut polonais de collaboration avec l'étranger. 30 strani. Ponatis poročila, predloženega 29. mirovnemu kongresu na Dunaju 1. 1932.

Pisatelj kratko in jedrnatost razpravlja o reviziji mednarodnih pogodb sploh, predvsem pa o sedaj jako aktualni reviziji državnih mej. Njegov zaključek je, da je poprava mej — čeprav krivično začrtanih, med katerimi je našeta tudi italijansko-jugoslovanska meja! — v sedanjih okoliščinah tako pravno kot politično nemogoča in da bi vsak poskus v tej smeri mogel zanetiti vojno. Sicer je pravilno poudarjeno, da se bo temu vprašanju odbila ostrina, ako se narodi tesneje združijo (n. pr. v Zvezi evropskih držav), toda premalo važnosti se polaga na nujnost, da se najdejo sredstva, s katerimi bi se spori, ki bi glede mej medtem vendarle nastali, rešili mirnim potom.

Dr. Ivan Tomšič.

Dr. Engländer Heinrich: Die Staatenlosen. Schriften der österreichischen Liga für Menschenrechte IV, Wien 1932, Manz, 30 strani. Uvodne besede napisal dr. Hans Kelsen.

Pisatelj prikazuje problem brezdomovincev, t. j. oseb, ki nobeni državi ne pripadajo kot državljani in ki izhajajo predvsem iz dežel bivše avstro-ogrške monarhije, a so državljanstvo izgubili vsled svetovne vojne in njenih političnih posledic. V petih odstavkih je na kratko opisana njih beda, dalje vzroki, ki so do tega dovedli, njihov pravni položaj, razni poskusi, ki so se napravili, da se temu stanju odpomore, ter izpopolnitve, ki jih glede tega problema predlaga avstrijska zveza za človeške pravice. Brezdomovinec nima političnih in državljskih pravic. Uvedla se je določbam mednarodnega prava in človečnosti nasprotujoča praksa, da se iz razloga državne nujnosti brezdomovinec more izgnati in da ga nobena država ni zavezana sprejeti. Dočim se je za zaščito ruskih in turških beguncev doseglo vsaj nekaj (poseben komisar pri Zvezi narodov, Nansenov potni list, Nansenov fond), se je glede brezdomovincev iz ozemlja bivše avstro-ogrške monarhije predlagal le izkaz o istovetnosti, na kar pa so pristale le nekatere države. Vzrok je v tem, ker se države bojijo prevzeti materijalna bremena, ker jih plaši »boljševiška nevarnost« in ker se to vprašanje hoče navezati na problem političnih beguncev.

Kot Kelsen uvodoma pravilno poudarja, se je tudi na tem področju pokazalo, kako je veljavno obče mednarodno pravo v tehničnem pogledu še primitiven pravni red in da je temu od pomoči v obliki mednarodnih pogodb. V tej obliki naj države to vprašanje čimprej in primerno uredijo, kot to zahteva čut človečnosti; kajti od neureditve trpi večina, ki je socialno šibkejša.

Spis je poučnega značaja ter je zamotani in kočljivi problem brezdomovincev v njem kratko, pregledno in jasno orisan.

Dr. Ivan Tomšič.

Nova pravna biblioteka. Pod tem naslovom je pričela izhajati v Beogradu nova zbirka zakonov, čije uredniki so dr. Matijević, dr. Čulinović in Jovanović. Prvi zvezek te zbirke obsega zakon o sedežih in krajevni podsodnosti apelacijskih sodišč, zakon o premembi Uvodnega zakona za grpp., o premembi § 253 zakona o javnih belježnikih, o zaščiti kmetov in uredbo o ocenjevanju sodnikov. Lični, 103 strani obsegajoči zvezek velja Din 15.—

Samoupravno gospodarstvo v Dravski banovini. Izdala kr. banska uprava Dravske banovine. Ljubljana 1933. Str. 66.

Dr. Lapajne Stanko: Vývoj a nynější úprava občanského práva v Jugoslavii. Posebni odtis iz Pravnega Obzora. Bratislava. 1933. Str. 20.

Dr. Vesel Josip: Paušalne klevete po zakonu o štampi. Posebni odtis iz Arhiva za pravne in društvene nauke. Beograd. 1933. Str. 41.

Dr. Kušej Gorazd: Borba Nemčije za enakopravnost v oboroževanju. Posebni odtis iz Časa. Ljubljana. 1933. Str. 144—156.

Dr. Gorphe François: La critique du témoignage. Deuxième édition. Paris. Librairie Dalloz. 1927. Str. 469.

Članki in razprave v pravniških časopisih. Arhiv. XLIII. št. 1: Jovanović Sl.: Jedna socijalistička teorija o državi. Begović M.: O izvorima šerijatskog prava. Čulinović F.: Naše zemljišno-knjižno pravo. Prodanović D.: Upotreba pravnih lekova u stečajnom postupku. Pržić I.: Noviji paktovi o nenapadanju u istočnoj Europi. Mirković M.: Finansijsko stanje državnih železnica. Perković L.: Jedan slučaj gubitka i ponovnog dobivanja penzije. — **Arhiv. XLIII. št. 2:** Arandjelović: Jedna obaveza zakupodavca. Ćirković S.: Organizovani ili oružani mir. Mirković Dj.: O prirodi pravnih odnosa koji vezuju kapetana broda za vlasnika ili opremitelja. Vušović I.: Pravni pojam kazne u narodu. Bartoš M.: Svetska ekonomska kriza i medjunarodni privatno-pravni odnosi. Lovčević J.: Rashodi u budžetu za 1932-33 god. Radovanović Lj.: Prestanak službe administrativnim putem po čin. zak. od 1931. Frantlović B.: Administrativni spor i Zak. o štampi. — **Branic št. 1:** Veljović M.: Zakon o štampi i pravo izjavljivanja prigovora na optužnicu. Vukčević R.: O krivokletstvu. Ostojić Dj.: O retoriziji i kompenzaciji — § 298. kriv. zak. — **Branic št. 2:** Tortura — nezakonito sredstvo istrage. Goremović A.: Dva suprotna stanovišta naše judikature. Mišić D.: Povodom čl. 25 zak. o taks. Milojević B.: Krivično delo iz § 151 zak. o šumama. — **Mjesečnik št. 1 in št. 2:** Stefanović J.: Materijalna i formalna protivustavnost zakona i sankcija formalne protivustavnosti. Špehar M.: O prenosu vlasništva broda ugovorom u našem pravnom sistemu. Boremović A.: Pitanje važnosti zakona o suzbijanju zloupotrebe u službenoj dužnosti. L. M.: Da li je derogiran § 2. zak. o upotrebi i opće pogibeljnom rukovanju sa eksplozivnom stva-

rima od 27. V. 1885. Kolar Dj.: Zakon o dužnosti jamstva željeznice i potreba njegove preinake. Ivšić: Problem seljačke svojine. Živić: Regalno pravo ribolova. — **Policija št. 1., 2.:** Goršić F.: Da li banovi mogu bar privremeno, da donose banovinske uredbe? Petrović M.: Organizacija saveta okružnih načelnstava u Francuskoj. Subotić Dj.: Izvršenje zakona o ličnim imenima. Tadić D.: Uredba o regulisanju pograničnog prometa sa Madjarskom. Mijušković J.: Reč — dve o §§ 36 i 32 zak. o tapijama. Ivanović M.: Uslovna osuda. Zlatić M.: O izvršenju sudskih odluka donetih po kratkom postupku. Gajić N.: O sporovima prilikom popisa radi izvršenja sudskih odluka. Popović S.: Može li se staviti zabrana na celu platu opštinskome kmetu. Djelošević M.: Smisao izraza »tačno naznačenim privatopravnim potraživanjem u III. odd. § 295. k. z. Zlatić R., Stanković B.: Da li je derogiran propis § 375 a srp. k. z. i normiran § 383 n. k. z. Marinović D.: Da li je propis § 375 a k. z. još u važnosti? L.: Kriminalitet u Jugoslaviji za ranijih osam godina od 1922—1929 g. Petrović T.: Zakon o radnjama. — **Policija, št. 3., 4.:** Kostić L.: Vrhovna i podružna uprava. Petrović M.: Organizacija saveta i. t. d. Prodanović D.: Upotreba pravnih lekova u stečajnom postupku. Anđelković N.: Troškovi trećih lica u kriv. post. Gajić N.: O sporovima i. t. d. Mijušković J.: Reč — dve o §§ 36 i 32 Z. o. t. Mitić P.: Ublaženje kazne po slobodnoj oceni. Terzijevo K.: Apatridnost po našem zak. o drž. Djelošević M.: Smisao izraza i. t. d. Dostanić M.: Propisom § 383 nov. k. z. nije drogiran propis § 375 srp. k. z. Zlatić M.: Da li je i u koliko čl. 12 Z. o z. j. 6. drogiran propis §§ 342 i 342 a st. k. z. i čl. 6 ur. o ubz. r. L.: Kriminalitet u Jugoslaviji i. t. d. Radosavljević M.: Tumačenje čl. 25. Z. o u. upr. — **Pravosudje, št. 1.:** Subotić D.: Uloga sudije u izvršenju kazne. Mondšajn M.: Zastara po z. o šumama. Jovanović St.: Pomaganje u pravljenju lažnih isprava. Marković Č.: Pobijanje zaključaka određenog sudije. Stanojević L.: Pitanje mogućnosti testiranja u stanju teških akutnih obolenja u trbušnoj duplji. Lazarević A.: O roku za protest menice zbog neisplate. Petković I.: O nadležnosti gradj. sudova za rasmatranje odluka — rešenja — upravne, policijske vlasti. Stanoš I.: O pravima stečajnog upravitelja. Luetić M.: Uvjerenja opština po Z. o zašč. zemlj. Vuković M.: Načela rumunjskog zak. o zašč. zemlj. — **Pravosudje, št. 2.:** Marković Č.: Pobijanje zaključaka i. t. d. Zlatanović M.: Postupak posredovanja. Čičić A.: Nenadležnost starokatoličkog ženidbenog suda u bračnom sudovanju za državno područje. Vuković M.: Pravna konstrukcija akreditiva. Ruckenstein M.: Taksiranje prigovora u otkaznim parnicama. Vrbanić J.: Minimum kazne pri zameni novčane kazne kaznom lišenja slobode. Rajčević V.: O branilačkoj nagradi. Sakovicz R.: Poljski krivični sudski postupak. — **Pravosudje, št. 3.:** Dolenc D.: Za jednotnost kazensko-pravne judikature. Mijušković M.: O slobodnom sudijskom uverenju. Marković Č.: Tužba i tok parnice. Čičić A.: Nenadležnost starokatoličkog i. t. d. Lazarević A.: Ocena blagovremenosti meničnog protesta. Ruždić M.: Kome i u pogledu kojih se dugova ima pružiti zaštita zemljoradniku. Tomić Sl.: Zakon o zaštiti autorskog prava. Bobčev S.: Savremeni pravni časopisi u Bugarskoj. — **Pravosudje, št. 4.:** Marković Č.: Tužba i tok parnice. Zlatanović M.: Nekoliko pitanja iz postupka posredovanja. Ruždić M.: Kome i u pogledu kojih i. t. d. Petković I.: O maksimalnoj kamatnoj stopi po z. o zašč. zemlj. Tanasijević D.: O izradi rasporeda rada. Rukavina B.: Pravno sredstvo protiv odluka o troškovima k. p. Prodanović

M.: Sud za mladje maloletnike kod sreskog suda. Timoškini V.: O roku za podizanje optužnice po zak. o štampi. Jovanović St.: Amandman o braniocima i zastupnicima kod sudova.

Razne vesti.

Štefan Savov Bobčev, eden največjih živečih slovanskih pravnikov in pravnih zgodovinarjev je slavil 2. februarja (20. jan. st. st.) t. l. svojo osemdesetletnico. Rojen 1853. v Eleni na Bolgarskem še pod turškim gospodstvom, je vstopil po končanih srednješolskih študijah na medicinsko akademijo v Carigradu. Ob osvoboditveni vojni je bival kot emigrant v Bukarešti, tedanjem središču bolgarske revolucionarne emigracije. Po osvobojenju je pomagal pri ureditvi uprave, potem pa odšel v Moskvo, kjer se je posvetil juridičnim študijam. Bil je zlasti učenec Kovalevskega. L. 1880. je bil predsednik okrožnega sodišča v Plovdivu, 1884. predstojnik za pravosodje v Vzhodni Rumeliji. Od l. 1886.—1889. je živel kot politični pregnanec v Odesi in Moskvi. Od l. 1902. je bil profesor bolgarskega, od l. 1908. slovanskega prava na sofijski univerzi. L. 1911. je bil prosvetni minister, za časa balkanske vojne l. 1912. poslanik v Petrogradu. L. 1920. je ustanovil svobodno univerzo »balkanski blizkoistočni institut« s tremi oddelki: trgovskim, finančno-ekonomskim in konzularnim. Temu institutu načeluje še danes.

Bobčev je že od mladeniških let neumoren žurnalist v službi slovanske ideje, katere glavni predstavnik je na Bolgarskem. Trideset let načeluje slovanskemu društvu v Sofiji. Toda o tem velikem delu tukaj ne more biti govora. Nas zanima predvsem njegovo izredno bogato pravniško udejstvovanje. — L. 1893. je ustanovil bolgarsko pravniško glasilo: »Juridičeski Pregled«, ki mu je do danes urednik in glavni sotrudnik. Ni skoro številke, da bi ne napisal Bobčev za to svoje glasilo članek iz pravne zgodovine bolgarskega ali splošnega pravniškega pokreta, ali vsaj kak književni prikaz. Vzgojen še v dobi, ko je veljalo v njegovi domovini turško pravo, izobraževal se je na ruski univerzi in študiral je tudi rimsko, germansko in romansko pravo. Zato se njegova mnogobrojna juridična dela odlikujejo po izredno širokih, primerjalnih pogledih v svetovno pravo.

Za pravno znanost sploh je zlasti znamenito njegovo pravno-zgodovinsko delo. Po Bogišičevem vzorcu je izdal tri zvezke »Sbornika bálgarskih juridičeskikh običaj«, 1897., 1902., 1915. Po njegovem prizadevanju imajo Bolgari prvi med južnimi Slovani sistematično, vse pravne panoge obsegajočo pravno zgodovino. L. 1910. je izdal namreč svojo »Istorijo na starobálgarskoto pravo« (560 str.). Že prej, 1903, pa je izdal za svoje slušatelje izvrstno zbirko: »Starobálgarski pravni pametnici« (176 str.). L. 1919. pa je sledil »Sàkraten učebnik po istorija na bálgarsko pravo«; l. 1926. »Rimsko i vizantinsko pravo vâ starovremenska Bálgarija« (192 str.); l. 1927. Bálgarsko običajno na kazatelno (kaz.) pravo. Znamenit je tudi njegov učbenik cerkvenega prava (2. izdaja l. 1927: »Čerkovno pravo. Sàkraten kurs iz lekcijt po čerkovno pravo četeni na juridičeskija fakultet«). To pa so le njegova glavna pravna dela. Neštevilni so tudi njegovi članki iz kulturne in politične zgodovine Bolgarske. Zato